

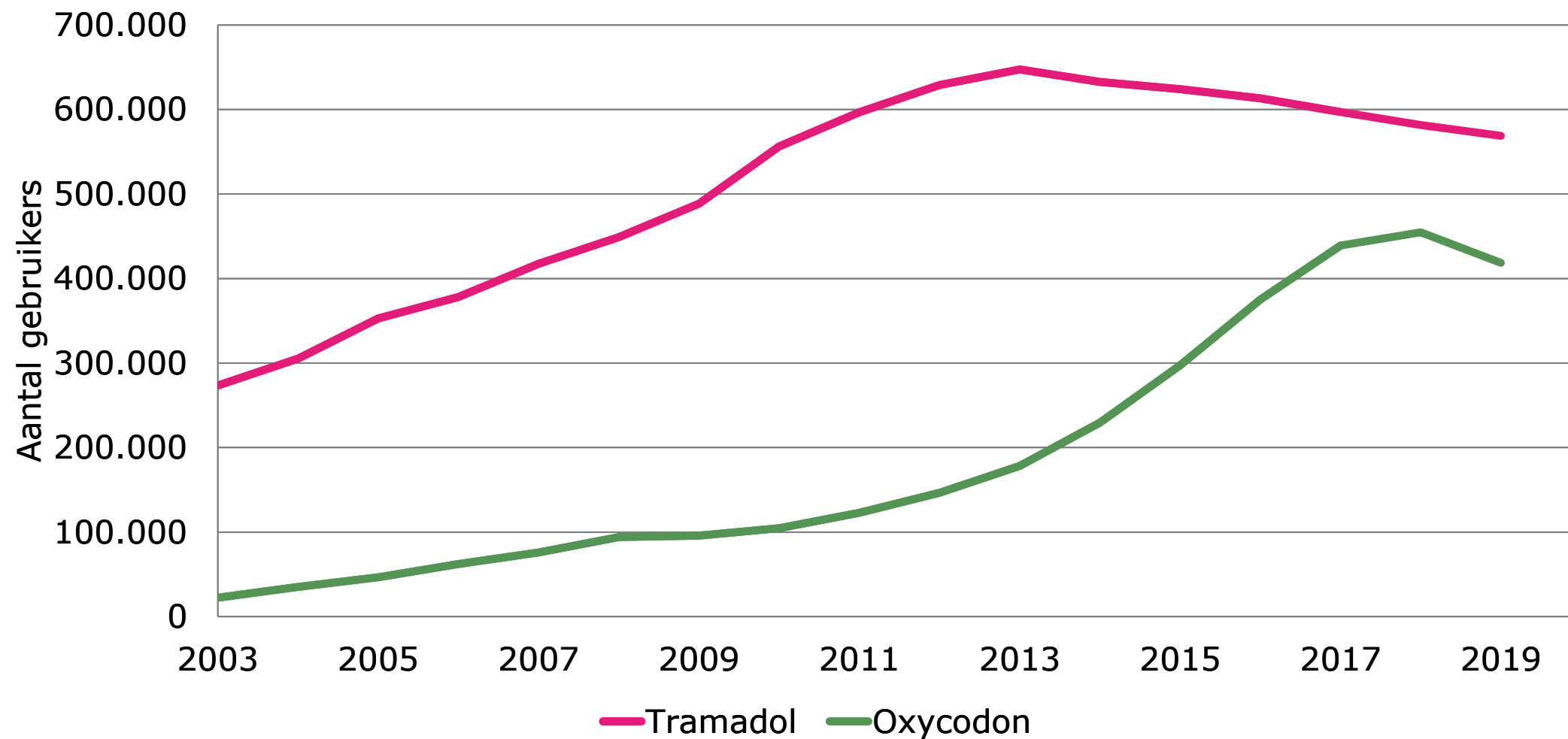

Instituut
Verantwoord
Medicijngebruik

Webinar Opioiden

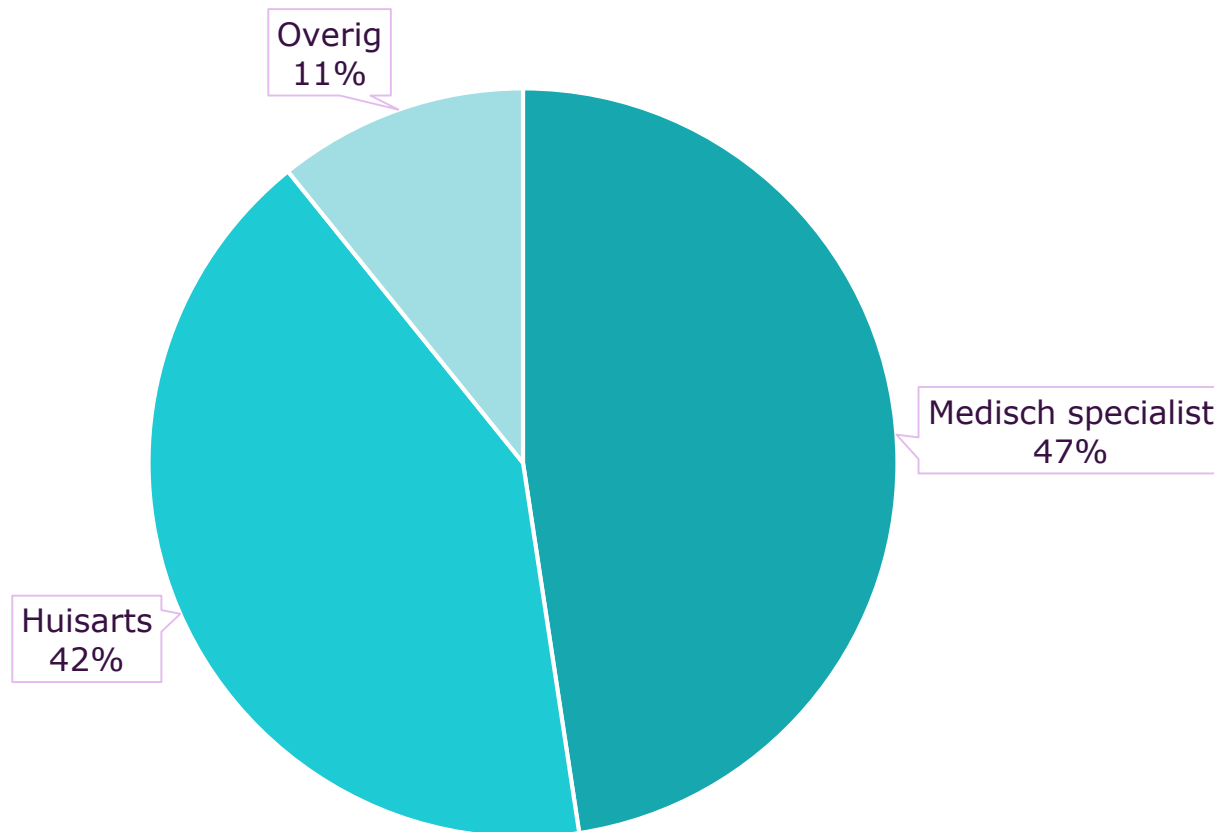
Voor FTO-voorbereiders

Toenemend gebruik in Nederland

Voorschrijvers van opioïden

1e voorschriften sterkwerkende opioïden

Risicofactoren voor ontwikkelen stoornis in gebruik opioïden (iatrogeen)

- enig **middelen-misbruik** (alcohol, drugs, medicijnen maar ook tabak) in het verleden of heden; NB: aanleg/erfelijkheid is ook van belang
- iedere **psychiatrische diagnose** (maar ook: **stress** in omgeving)
- **mannelijk geslacht**
- **leeftijd** (< 40 jaar)
- hoe **hoger de dosis** (omgerekend in morfine equivalenten ME), des te groter de kans dat er sprake is van misbruik van opioïden
- Bijzondere groep: mensen met een **gastric bypass** (*maagverkleining* is geen risicofactor)

Wanneer gesprek over afbouwen?

- Pijnklachten zijn weg
- Patiënt komt zelf met vraag over afbouwen
- Bij aanwijzing voor misbruik medicatie
- (pijn)klachten blijven bestaan, zelfs bij dosis > 100 MME
- Aanwijzingen voor (toenemende) bijwerkingen

Signalen die ***KUNNEN*** wijzen op probleem
(maar er kunnen ook legitieme redenen zijn)

- ophalen bij wisselende of meerdere apotheken (rol apotheek)
- naar meerdere artsen gaan voor medicatie en/of diverse opioïden gebruiken (rol arts/apotheek)
- eerder ophalen of extra medicatie vragen, bijvoorbeeld omdat medicatie zoekgeraakt is (rol arts)
- snelle dosisescalatie (rol arts/apotheek)
- gelijktijdig gebruik van benzodiazepines (rol apotheek/arts)

Gesprek aangaan

- Motiverende gesprekstechnieken: patiënt *zelf* tot besluit laten komen (zal waarschijnlijk tijd kosten): voordelen/nadelen balans laten maken (wel feitelijke informatie geven)
- Haalbare doelen
- Rekening houdend met eventueel aanwezige kwetsbaar makende factoren

► Medicamenteus: is in principe gericht op ontwenning/afbouw (“detoxificatie”), echter stabilisatie/onderhoud kan ook uitkomst zijn

► met **zelfde** medicatie waar patiënt afhankelijk van is

Voordeel: geen omzetting nodig

Nadeel: langer door met het probleemmiddel

► omzetten naar **ander**, lang werkend middel

Mogelijkheden o.a.: methadon, buprenorfine, (pleister)

Voordeel: probleemmiddel snel gestaakt; geleidelijke mindering makkelijker

Nadeel: omzetten soms lastig. Hulp van o.a. verslavingszorg nodig (verwijzing)

verantwoord **afbouwen** van opioïden (chronische pijn) (zie ook opiaten.nl)

Handreiking gebaseerd op *praktijkervaringen* (o.a. gebruikt in VS), geen evidence based richtlijn:

Zeer snelle afbouw (dagen)

Dagelijks 10-20 % minderen (van voorgaande dosis)

Alleen klinisch. Vrij veel ontwenningssverschijnselen

Snelle afbouw (weken) (start met 10% minder, evalueer na 1-2 weken)

10-20% van voorgaande dosis per week minderen (bruikbaar als opioïden niet lang gebruikt zijn)

Langzame afbouw (maanden/jaren) (start met 10% minder, evalueer na 1-2 weken)

5-20% van voorgaande dosis iedere 2-4 weken minderen, tussendoor eventueel stabiliseren.

Zeer langzame afbouw (jaren)

2-10% iedere 4-8 weken, tussendoor eventueel stabiliseren

(te overwegen bij langdurig gebruik van hoge doseringen langwerkende opioïden)

Belangrijk:

- zie patiënt frequent (afhankelijk van frequentie van minderen)
- Ondersteuning tijdens afbouw is belangrijk (motiverende gesprekstechnieken), ook voor klachten die kunnen ontstaan tijdens minderen
- Richten op *mogelijkheden* en die versterken (versus *beperkingen*)
- Maak ook afspraken over wat te doen als patiënt medicatie eerder op heeft gemaakt (bijvoorbeeld: vaker halen bij apotheek als dit gebeurt; minder snel afbouwen)
- Aandacht voor pijnklachten (overleg met pijnpoli, revalidatie, etc)
- Verslavingsarts is ook beschikbaar voor consultatie/overleg; pijnpoli ook?

Werkmaterialen voor het FTO

- FTO-module Gepast gebruik sterkwerkende opioïden
- Presentatie bij de FTO-module
- Themajournaal Gepast gebruik opioïden (december 2019)
- Themajournaal Afbouwen van opioïden (november 2020)
- Script in SFK Select (ook patiëntlijsten)

Inhoud van FTO-module

Gericht op:

- Plaatsbepaling bij bestrijding van niet aan kanker gerelateerde pijn
- Risico's en het voorkómen van het onnodig (langdurig) gebruik

Onderdelen:

- Achtergrondinformatie
- Kennistoets met Kahoot!
- Casuïstiek
- Mogelijkheden voor prescriptieterugkoppeling
- Voorbeeldafspraken

Stichting Farmaceutische Kengetallen

Website doorzoeken

[publicaties »](#)[informatie aanvragen »](#)[rapportages »](#)[helpdesk »](#)

Welkom bij de Stichting Farmaceutische Kengetallen

SFK nieuws in PW

[Doorgeleverde bereidingen voor 2 miljoen mensen](#) - 01-10-2020[Wijziging WGP bespaart € 100 miljoen per jaar](#) - 24-09-2020[Specialist initiator van 29% antidepressiva](#) - 17-09-2020[meer PW artikelen](#) | [follow@SFKnieuws](#)

Nieuws voor deelnemers

[Nieuwe cursussen SFK Select; u kunt weer inschrijven!](#) - 03-09-2020[Data en Feiten 2020 nu beschikbaar](#) - 18-08-2020[Opioiden: Alle SFK rapporten](#) - 06-04-2020[meer nieuws](#)

SFK Deelnemers

[Rapportages](#)[SFK Select](#)
zelf rapporten maken[Patiëntgegevens](#)
niet geladen[abonnementsgegevens](#)[apotheekgegevens](#)[groepsgegevens](#)[Uitloggen](#)

Bereikbaarheid SFK

I.v.m. de maatregelen rondom COVID-19 werken wij vanuit huis en zijn daardoor mogelijk minder goed bereikbaar. Stuur uw vragen daarom

INDEX

Samenvatting van uw selecties

1 Van welke apotheek/FTO-groep wilt u de gegevens gebruiken? (Vereist)**2** Selecteer uw huisarts(en) (Vereist) **3** Kies een periode (Vereist)**1. Van welke apotheek/FTO-groep wilt u de gegevens gebruiken? (Vereist)**

Selecteer één apotheek of één cluster.

☐ Dit antwoord onthouden

Deze prompt staat slechts één selectie toe.

Zoek naar:

☐ Hoofdlettergevoelig

Beschikbaar:

Demo 1

CLUSTER DEMO apotheken

Geselecteerd:

(geen)

1 - 2 van 2

2. Selecteer uw huisarts(en) (Vereist)

Selecteer minimaal één huisarts die u wilt terugzien in het overzicht.

Antwoorden laden

Deze prompt vereist tussen de 1 en 10 selecties.

☐ Dit antwoord opslaan wanneer het rapport wordt uitgevoerd

Zoek naar:

☐ Hoofdlettergevoelig

Beschikbaar:

1023359:Abegg, PE

1023977:ADAMS, KHM

1023068:AGTERBERG, G

1024607:AL-TAYYAR, R

1021975:ANEMA, A

1022153:ARPS, HGK

1025015:AYDIN, M

Geselecteerd:

1006711:AMONS, RB

1020884:BONDA, JC

1020927:JANSEN, LPHJ

1023173:Raalte, VAN, LF

1005995:SUKUL, RM

1007438:VALSTAR-VOS, JC

1021841:HOOGERBRUG, WP

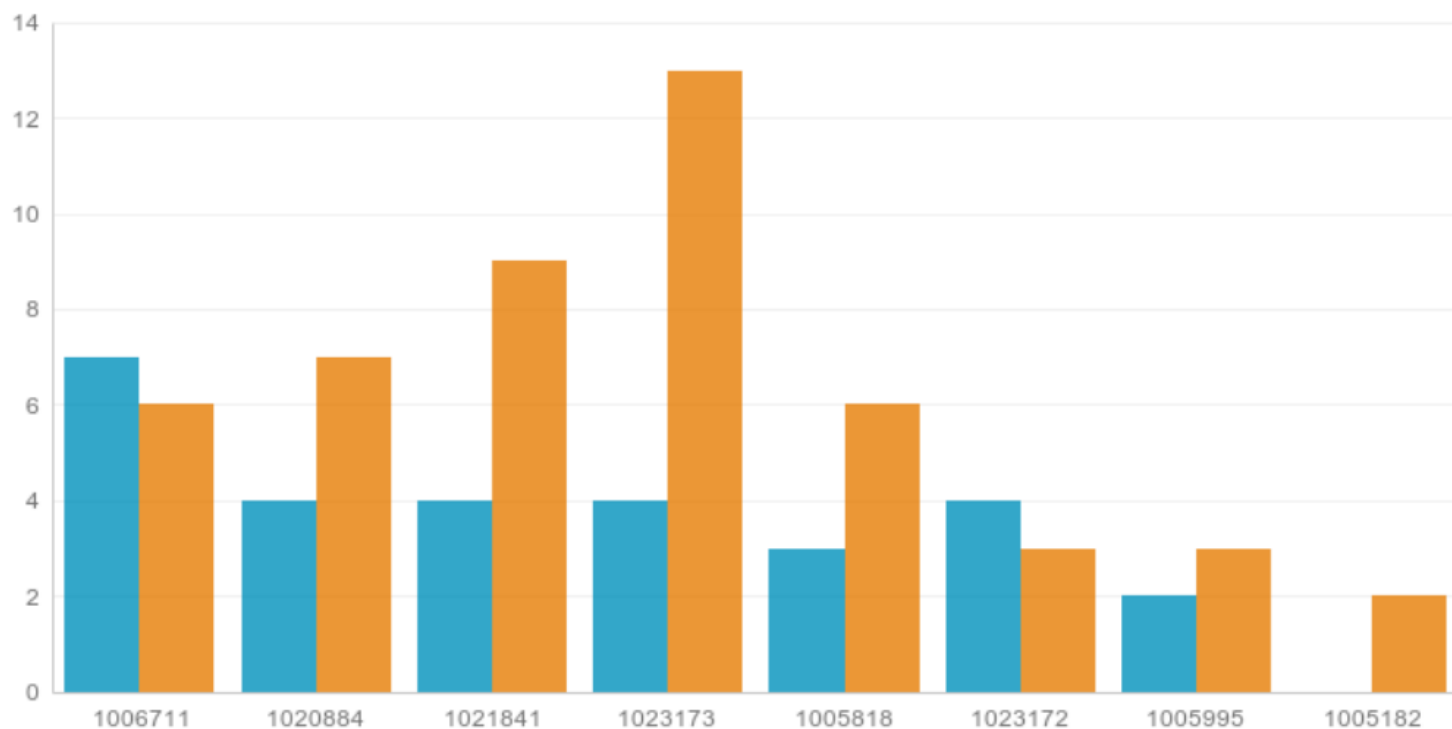
Dit overzicht sluit aan bij de FTO-module 'Gepast gebruik sterkwerkende opioïden' van het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik (IVM):

Kies uw overzicht

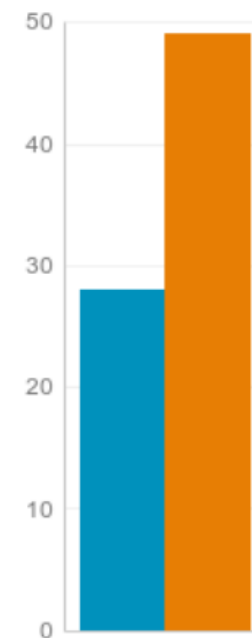
Vraag 3: Hoeveel langdurige gebruikers van sterkwerkende opioïden heeft de huisarts in de praktijk?

FTO-module Sterkwerkende opioïden

Voor groepen die géén patiëntenbestand delen, is deze vraag niet te beantwoorden

Vraag 3: Hoeveel langdurige gebruikers van sterkwerkende opioïden heeft de huisarts in de praktijk?**Patiëntenlijst**☒ Grafiek☐ Tabel

FTO-groep

Meer weten?

- Handboek werken met cijfers
 - E-learning voor artsen en apothekers
 - E-learning voor dokters- en apothekersassistenten
 - E-learning voor zorgpersoneel
-
- www.opiaten.nl